

Poliitilised kasvuraskused ehk Rae valla juhtimine perioodil 1989 - 2006

Eesti lähiajaloo on kujunenud teatud verstapostid, mille järgi on taasiseseisvumise protsessis aega arvestatud. Vaikimisi on selles esimeseks perioodiks võetud aastad 1988-1989, mil toimunud sündmused nimetatakse täna „laulvaks revolutsiooniks” või ilma verevalamiseta toimunud revolutsiooniks.

Tõepoolest oli neil aastatel aeg küps, et hakata kõval häälel rääkima Isamaast ja tema väärtustest. Tõepoolest olid Baltimaade rahvad kõik täis tahtmist raputada oma õlgadelt 50-aastane okupatsioon. Seda tahet demonstreeriti vaikides 23. augustil 1989.aastal toimunud¹ ühisüritusel, mida tuntakse ülemaailmselt Balti keti nime all. Ligi 620 kilomeetri pikkusesse inimrivvi koondus ligi 2 miljonit inimest.

Kirjeldatud sündmused olid ühed paljudest sammudest iseseisvumise teel. Need olid sammud, mida astuti kuni 20. augustini 1991, mil Eesti NSV Ülemnõukogu võttis vastu otsuse Eesti riiklikust iseseisvusest.

Ilmselgelt oli teel iseseisvuse otsuseni ja hiljem selle otsuse kaitsmisel palju erinevaid tähtsaid sündmusi, kuid selles artiklis keskenduksin pigem Rae valla sündmustele – demokraatliku korra juurutamisele ajavahemikus 10.detsember 1989 kuni tänaseni ning püüaksin seda perioodi liigendada vastavalt kohalike valimiste vahelistele mandaadiperioodidele ja tegevustele nendel perioodidel.

Vaadeldavasse aega jäävad kuued kohalikud valimised, neist esimesed veel külanõukogu saadikute valimised, ülejäänud 5 aga juba Eesti Vabariigi kohalike omavalitsuste volikogude valimised. Nendel valimistel on kandidaatidena osalenud kokku 271 erinevat isikut, neist 51 on osalenud kahtedel, 31 kolmedel, 18 neljadel, 4 viitel ja 2 inimest kõikidel valimistel². Mitmed kandidaadid said valimiste karusselli astuda alles 1996.aastal, sest 1993.aastal toimunud valimistel tuli anda omakäeliselt kirjutatud süüevanne³, mida mõned hilisematel valimistel osalenud ilmselt ilma valetamata ja vahelejäämise kartuseta anda poleks saanud.

Vallavanemad ja volikogu esimehed aastatel 1989-2006

Perioodil 1989-2006 on valda juhtinud 7 vallavanemat ja esinduskogu juhtinud 6 volikogu esimeest, neist kuuest, tõsi küll, on 2 vahetanud omavahel seda auväärset posti nagu saamehed kahemehe saega saagides.

Vallavanem

Volikogu esimees

Rein Poolak (02.01.1990–04.08.1998)	Toomas Välimäe (28.10.1993–04.08.1998)
Endel Lepik (04.08.1998–28.11.2000)	Meelis Rosenfeld (04.08.1998–09.09.1999)
Meelis Rosenfeld (28.11.2000–14.12.2000)	Toomas Välimäe (09.09.1999-17.10.1999)
Arno Kelnik (14.12.2000–19.09.2001)	Meelis Rosenfeld (28.10.1999-07.04.2000)

¹ Täpselt 50 aastat varem, samal päeval sündis kurikuulus varjatud Molotov-Ribbentropi pakt, mis pani aluse Baltimaade annekteerimisele

² Lisatud tabelis on ära toodud kõikide kandideerinute nimekirjariikide perioodil 1989 - 2005

³ Süüevande tekst: „Annan vande, et ma ei ole olnud Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure või vastuluure teenistuses ega agent ega ole osalenud kodanike jälitamisel ja repressioonidel nende poliitiliste veendumuste, ebalooaluse, klassikuuluvuse või Eesti Vabariigi riigi- või kaitseteenistuses osalemise eest”

Tarmo Klaar (19.09.2001–11.11.2003)
Ago Soasepp (04.12.2003-05.10.2004)
Raivo Uukkivi (05.10.2004-tänaeni)

Toomas Välimäe (07.04.2000-06.09.2001)
Meelis Rosenfeld (06.09.2001-20.10.2002)
Endel Lepik (12.11.2002-11.11.2003)
Priit Põldmäe (04.12.2003-27.04.2004)
Raivo Uukkivi (27.04.2004-05.10.2004)
Veigo Gutmann (05.10.2004-tänaeni)

Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimised 10.12.1989

Valimised toimusid 1989.aasta detsembris, mil laulva revolutsiooni periood oli võidukalt lõpule jõudmas ja vabaks saamise nimel oli toimunud mitmeid üleriigilisi aktsioone. Seega pole imeks pandav, et vabaduse janule vastav meelsus oli kandunud ka kõikide valimistel osalejate valimislubadustesse (Jüri sovhoosi teabeleht „Jüri lane“).

Valimistel kandideeris 39 inimest üle terve tänase valla - toonase külanõukogu territooriumi. Arvestades, et tegemist oli valimistega, mille võitjad pidid ilmselt seisma silmitsi uue riigi ülesehitamise esmaste ülesannetega, siis olid valimislubadused pikitud ka iga kandidaadi seisukohtadega uue riigi ülesehitamise kohta.

Järgnevalt esitan mõned läbivad teemad erinevatest lubadustest – mida lubati või mille nimel sooviti tegutseda:

- ❖ Põhiliseks eesmärgiks seadsid kandidaadid erinevates sõnastustes võitlust omariikluse eest ja valla iseseisvumise eest. Kutsuti üles hääletama nende poolt, kes pole seotud kommunistlike organitega.
- ❖ Paljud kandidaadid lubasid anda oma panuse kogukonnatunde tugevdamiseks kogu piirkonnas ja loomulikult kitsamalt selles külas või alevikus, kus konkreetne kandidaat elas.
- ❖ Lubati tagastada vara neile, kellelt võõrvõim selle ära võtnud.
- ❖ Lubati arendada haridust ja kultuuri nende mõistete kogu spektri ulatuses.
- ❖ Ei unustatud ka muid sotsiaalseid küsimusi, s.h. eakate abistamine.
- ❖ Ka 1989.aastal tegi muret ühistransport ning mitmed kandidaadid ehisasid oma platvormi alla toe lubadusest selles küsimuses olukorda parandada.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lubati kõike seda, mida kohalikel valimistel lubatakse tänagi. Erinevuseks oli ehk kaks nüanssi:

- ❖ Puudusid rühmitused – erakondasid ja valimisliite polnud ning EKP liikmed ei julgenud isegi mainida oma parteilist kuuluvust, rääkimata mingist ühisrindede kujundamisest.
- ❖ Mõne üksikkandidaadi lubadused ületasid oma ulatuselt ja elluviimise raskuselt mõne tänase erakonna või valimisliidu platvormis antud lubadusi.

Vaatamata nende lubaduste arvule ja kaalukusele oli valimistel osalenute tahe suur ja tagantjärele võib tollaseid kohalikku poliitikasse pürgijaid vaid kiita, sest nad olid ju pannud tähele ja ka tõstatanud kõiki kitsaskohti, mida üks kohalik omavalitsus lahendama peab.

1989.a. valimistel täitsid valijatena oma kohust 3619 Sommerlingi külanõukogu sissekirjutust omavat inimest, mis on tublim tulemus kõigist hilisemast valimisest.⁴ Valimisaktiivsus oli 76%.

---

⁴ Vaata ka joonised 1, 2

1989.aasta külanõukogu saadikute valimistel osutused valituks järgmised inimesed:

Valimisringkond nr 1 – Peetri küla

Toomas Välimäe	vanemteadur - Eesti TA Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut
Ande Tänav	jurist – ENSV Justiitsministeerium

Valimisringkond nr 2 – Assaku alevik, Järveküla, Rae, Kurna ja Lehmja külad

Raivo Pihlakas	vanemvarustaja – S.M. Kirovi nim NKK
Aare Aloe	kraanajuht – Mõigu KEK

Valimisringkond nr 3 – Jüri alevik (sovhoosi pool)⁵

Rein Poolak	osakonnajuhataja – Jüri sovhoos
Leonhard Vaaks	pensionär
Ülo Peets	peamelioraator – Jüri sovhoos

Valimisringkond nr 4 – Jüri alevik (EMV pool)

Tauno Martin	kraanajuht – EKE EMV
Voldemar Proman	lukksepp – EKE EMV
Arvo Neimar	peaenergeetik – EKE EMV

Valimisringkond nr 5 – Limu, Pajupea ja Vaskjala külad

Anne Rentel	õpetaja - Jüri Keskkool
Ago Hio	asedirektor – ENSV TA Termofüüsika ja Elektrofüüsika Instituut

Valimisringkond nr 6 – Lagedi alevik, Kadaka, Kopli, Soodevahe ja Veneküla külad

Rein Karm	ülema asetäitja – ENSV Sideministeeriumi peavalitsus
Andres Lõhmus	õpetaja – Lagedi kool
Riina Noor	direktori asetäitja – Lagedi kool
Arnold Ainsaar	vedurijuht – Harju ABT

Valimisringkond nr 7 – Salu ja Suursoo külad

Alar Vainomäe	veterinaartechnik – Vaida sovhoos
---------------	-----------------------------------

---

⁵ Mitteametlikud terminid territoriaalsele jaotusele Jüri alevikus. Piiriks oli Lehmja tammik ja külanõukogu, millest ühele poole jäi sovhoosi keskus (tänapäevane vallamaja), masinakeskus, Keskuse osakond ja sovhoosi töötajatele rajatud korterelamud (Tammiku tn) ning teisel pool olid EMV tootmiskompleks ja EMV töötajate elamud (Ehituse, Kasemäe).

Valimisringkond nr 8 – Vaida alevik, Aruvalla, Kautjala, Patika, Suuresta ja Vaidasoo külad

Reet Raudkepp	juhataja – Vaida raamatukogu
Kaido Järve	lukksepp – Vaida sovhoos
Jaan Teearu	osakonna juhataja – Vaida sovhoos
Tarmo Lepik	tehnohooldusmeister – Vaida sovhoos

39-st kandidaadist osutus valituks 21. Valitutest pooled ehk kümme inimest omasid kõrgharidust, 5-1 volinikul oli keskeriharidus ehk tänapäeva mõistes rakenduslik kõrgharidus. 3 volinikku omasid keskharidust ja 3 olid lõpetamata keskharidusega. Seega võib öelda, et esimene Rae valla volikogu koosnes haritud volinikest⁶.

2. jaanuaril 1990.aastal kogunes värskelt valitud Sommerlingi küla rahvasaadikute nõukogu ja asuti valima endale esimeest. Kandidaatideks seati üles Raivo Pihlakas, Rein Poolak, Ülo Peets, Ago Hio ja Rein Karm. R.Pihlakas ja R.Karm taandasid enda kandidatuuri ning esimees valiti ülejäänud kolme vahel. Võitis ülekaalukalt 14 häälega Rein Poolak, teiseks jäi 6 häälega Ago Hio ning vaid enda häälega pidi leppima Ülo Peets. Seega osutus valituks Rein Poolak, kes juhtis külanõukogu ja hiljem ka taastatud õigustega valda kuni 4. augustini 1998.aastal.

Kuni 1993.aasta valimiseni polnud külanõukogul, mis 1991.a. juulis nimetati ümber volikoguks, eraldi esimeest⁷, seega nn. esinduskogu juht oli ka täitevorgani juht. 1991.aastal, peale vallaõiguste taastamist töötas vallavalitsuses lisaks vallavanemale veel 9 inimest järgmistel ametikohtadel:

❖ Vallasekretär	Helin Kangur
❖ Maakorraldaja	Tõnu Tänav
❖ Humanitaarnõunik	Boriss Gorbunov
❖ Raamatupidaja	Sirje Russ
❖ Paspordist	Evi Põldmäe
❖ Kassapidaja	Kati Post
❖ Koristaja	Allar Gorbunov
❖ Sotsiaaltöötaja	Maret Mäeväli
❖ Autojuht	Ats Kangur

Mõningad märksõnad toleaeagsetest tegevustest:

1991.aastal oli vallas 70 talu

6. augustil 1991 kinnitati erajahiseltsi Rae Jahimeeste Selts põhikiri

3. detsembril 1991 moodustati Jüri sovhoosist Jüri Riigimajand

17. detsembril 1991 võeti valla poolt üle haridusasutused

9. jaanuaril 1992 määras vallavalitsus toiduainete normid, mida ühele inimesele müüa võis

⁶ Hilisemate valimiste osas on sellist statistikat raske teha, sest töökoha ega haridustaseme nimetamine pole kohustuslik.

⁷ Kuni 17.10.1993.a. reguleeris kohaliku omavalitsuse tegemisi 1989.a. novembris Ülemnõukogu poolt vastuvõetud kohaliku omavalitsuse aluste seadus, mille kohaselt olid volikogu esimehe ja valitsusjuhi koht ühildatud, välja arvatud nn vabariiklikes linnades.

24. märtsil 1992 kinniti järgmiste külade nimed: Pildiküla, Assaku, Lehmja, Karla, Seli, Limu, Kadaka, Tuulevälja, Salu, Urvaste, Vaidasoo
22. juulil 1992 asus Rae valla territooriumil tööle esimene tõsiselt võetav arendaja – AS Kodala
30. augustil 1992 õnnistati Jüri kirikus valla lipp
21. oktoobril 1992 moodustas volikogu haridusjuhtide nõukogu
5. novembril 1992 astus Rae vald Harjumaa Omavalitsuste Liidu liikmeks
24. novembril 1992 asutati esimene spordiklubi - rahvaspordiklubi „Rae”

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised 17.10.1993

1993. aasta oktoobrikuus toimusid esimesed kohalikud valimised taasiseseisvunud Eestis. Eelpool oli juba juttu, et taasiseseisvunud Eesti esimesed kaks aastat ja kaks kuud juhtisid kohalikke omavalitsusi Eesti NSV tingimustes valitud külanõukogud, mis nimetati ümber valdade ja linnade volikogudeks.

28.juunil 1992.aastal oli Eesti rahvas võtnud vastu Põhiseaduse, mis hakkas kehtima 29.juulil 1992.aastal ja mille §154 sätestas põhimõtte, et „*kõiki kohaliku elu küsimusi otsustab ja korraldab omavalitsus, kes tegutseb seaduste alusel iseseisvalt*” ning § 156 kirjeldab kohaliku omavalitsuse esindusorgani valimisi ja esindusorgani töö perioodi, mis oli kuni 2005.aasta valimisteni 3 aastat ja alates 2005.aasta valimistest on 4 aastat.

Võrreldes 1989. aastal toimunud valimistega oli 1993. aastal erinevuseks see, et arvatavalt ühiste vaadetega inimesed olid koondunud valimisliitudesse. Kokku osales valimistel neli valimisliitu ja kaks üksikkandidaati⁸.

Valimised võitis selgelt valimisliit „Rae Rippumatud Kandidaadid”, kes sai volikogus kokku 11 kohta (nimekirjas 15 inimest), kolm kohta said nii valimisliit „Rae Üksikkandidaadid” (nimekirjas 7 inimest), kui ka valimisliit „Vaida äkilised” (nimekirjas 5 inimest) ja ühe koha sai valimisliit „Vaida Piirkond” (nimekirjas 2 inimest).

Mandaate oli kokku 18. Valimistel oli 2 ringkonda ja mõlemas valiti 9 saadikut. Kandidaate oli nimekirjas 31 ning valimas käis 1789 inimest, mis moodustas 44,9% valimisõiguslikest isikutest.

1993.aasta valimistel pääsesid volikokku järgmised isikud:

Valimisliit ”Rae Rippumatud Kandidaadid” - Rein Poolak, Anne Rentel, Mare Soosalu, Toomas Välimäe, Rein Karm, Risto Harjaks, Aare Poltimäe, Sirje Päeske, Vello Misler, Arno Kelnik, Arnold Põldmäe

Valimisliit ”Rae Üksikkandidaadid” - Endel Lepik, Vladimir Vahesaar, Kalev Pukk

Valimisliit „Vaida äkilised” - Reet Raudkepp, Jaan Teearu, Thea Kriiva

Valimisliit „Vaida piirkond” - Heldur Tamm

Valimistejärgseks erinevuseks oli asjaolu, et kuni 17. oktoobrini 1993 reguleeris kohaliku omavalitsuse tegemisi 1989.aasta novembris Ülemnõukogu poolt vastu võetud kohaliku omavalitsuse aluste seadus ja selle kohaselt oli volikogu esimehe ja vallavanema koht ühildatud⁹.

⁸ Valimistel osalenute/volikokku saanute nimekiri lisa nr. ....

⁹ välja arvatud nn vabariiklikes linnades, kus volikogu esimees oli eraldi persoon.

Peale 1993.aasta oktoobris toimunud kohalike valimisi jõustus kohalike omavalitsuste korraldamise seadus, mida hellitavalt kutsutakse KOKS-iks ning millega lahutati volikogu ja valitsuse juhtimine.

Johtuvalt uuest seadusest toimusid 28. oktoobril 1993 volikogu esimehe valimised. Sellele kohale kandideerisid Toomas Välimäe (Rae Rippumatud), Endel Lepik (Rae Üksikkandidaadid) ja Arnold Põldmäe (Rae Rippumatud). Valituks osutus Toomas Välimäe 13 häälega, teised said kumbki 2 häält. Seega lõppes vallavanema ainujuhtimise periood ning alates sellest päevast on olnud volikogu esimehe ja vallavanema positsioonid lahus. Vallavanemaks valiti ühehäälselt Rein Poolak, abivallavanemaks kinnitati Jüri Kreintaal.

Vallavalitsuses täideti erinevate valdkondade nõunike ametikohad järgmiselt:

❖ Keskkonnanõunik	Tõnu Tänav
❖ Sotsiaalnõunik	Ülle Parmas
❖ Majandusnõunik	Meelis Niin

Moodustati ka järgnevad volikogu komisjonid ning valiti nende esimehed:

❖ Majanduskomisjon	Aare Poltimäe
❖ Eetikakomisjon	Arno Kelnik
❖ Revisjonikomisjon	Rein Karm
❖ Sotsiaalkomisjon	Anne Rentel
❖ Keskkonnakomisjon	Arnold Põldmäe
❖ Infrastruktuuri komisjon	Vello Misler

1993.aasta sügisel koliti vallamaja uutesse ruumidesse, milleks said Jüri sovhoosi kontoriruumid. Jüri sovhoos kolis oma kontori tänastesse Jüri raamatukogu ruumidesse.

Nii nagu ka eelmisel mandaadiperioodil, nii tegeleti ka peale 1993.aasta valimisi suures osas omandiküsimustega, asutatakse uusi ettevõtteid ja likvideeritakse nõukogude aegset ettevõtlust. Näiteks Vaida sovhoos lõpetas tegevuse 15. veebruaril 1994.aastal. Jüri sovhoosi püüti viia uutele alustele, ta muudeti Jüri Riigimajandiks ja nii suutis ta vastu panna veel mõne aasta. 1994. aasta aprillis erastati üks Lagedi piirkonna suuremaid töandjaid Harju Asfaltbetoonitehas, mille erastamisejärgseks nimeks sai AS Harbet ja mis lõpetab ka üsna pea oma tootmistegevuse.

1994.aastal hakkab hoogu võtma sporditegevus, mis vahepealsetel aegadel on olnud suhteliselt madalseisus. Mõni näide: alustatakse „Jüri Rammumehega”, see üritus sai tugeva toetuse rahvalt ning on populaarsete ürituste hulgas tänaseni. Sama aasta septembris saab tegevusloa Lagedi Ratsaspordikool

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised 20.10.1996

Taasiseseisvumiseaegsed teised kohalike volikogude valimised näitavad, et tegemist on juba teadlikumate grupeerumistega. Kuigi valimistel osalevad mitmed erakondadesse kuuluvad kandidaadid, puuduvad siiski veel erakondlikud nimekirjad.

Kandidaadid on jagunenud valimisliitudesse. Seega polnud erinevate gruppide tekkimise aluseks sarnane maailmavaade, vaid ilmselt isikute omavahelised suhted ja läbisaamised. Iseloomulik on seegi, et eelmisel mandaadiperioodil ühes nimekirjas olid juba üksteist paremini tundma õppinud ning selleltpi pinnalt on toimunud eemaldumisi ja lähenemisi. Näiteks on seekord võistlevates nimekirjades eelmise perioodi vallavanem ja

volikogu esimees. Nii mõnigi on poole valinud ja teadlikult ühinenud 6 aastat võimul püsinud vallavanema nimekirjaga. Esile tulevad ka tugevad uued tegijad.

Valija teeb oma otsuse nii, et 19 kohta volikogus täidetakse ca 70% osas uute tegijatega. Eks ole märk seegi, et poliitilises mõttes on Eesti jätkuvalt lapsekingades või soovib valija näha vallas mingeid muid arenguid?

Alates 1996.aasta valimistest on Rae valla territooriumil vaid üks valimisringkond. Valimistel osales 3 valimisliitu ja kokku oli nimekirjades 60 kandidaati. Valijatest käib oma kodanikukohust täitmas 2274 inimest, mis moodustab 49,5% valimisõiguslikest kodanikest.

1996.aasta valimistel saavad valituks järgmised kandidaadid:

Valimisliit „Koduvald” - Rein Poolak, Reet Raudkepp, Endel Lepik, Martin Kaasik, Selma Koch, Siiri Laid, Enn Laidvee

Valimisliit „Sügav künd” - Anne Rentel, Toomas Välimäe, Raul Väinsar, Rein Karm, Arvo Neimar

Valimisliit „Midagi uut” - Enn Kikas, Indrek Uuemaa, Rein Tähtmäe, Margus Valgma, Hele Aaslaid, Meelis Rosenfeld, Irene Pukk

Volikogu esimeheks valiti taas Toomas Välimäe. Vallavanemaks valiti juba kolmandat korda Rein Poolak, abivallavanemaks Jüri Kreintaal ja vallavalitsuse liikmeteks Silvi Raud (pearaamatupidaja), Tõnu Tänav (keskkonnaameti juhataja), Rein Seljamaa (majandusameti juhataja) ja Helin Kangur (vallasekretär).

1996.aastal volikokku valitute hulgas on suur osakaal haridusega seotud inimestel. Kokku on neid 8, neist 2 kohalike koolide direktorid. Võiks arvata, et tänu sellisele kooslusele lööb õitsele valla hariduselu, paraku seda ei juhtunud. Paljud haridustöötajad kvalifitseerusid ringi ning kohalik haridus ja sellega seonduv jättis neid suhteliselt külmaks

Peale valimisi oli kõik veel rahulik, esimesed pinged tekivad 1998.aasta teisel poolel, kui rahumeelne idüll Rae vallas lõpeb ja oma palet näitavad noored poliitikud. Vallavanem ja volikogu esimees said täita oma kohust kuni 4. augustini 1998, seejärel algas Rae vallas periood, mida võib iseloomustada sõnauhenditega „äge poliitilise võitluse periood” ja/või „õpetajate aeg”.

4. augustil 1998.aastal umbusaldatakse Rein Poolakut ja Toomas Välimäed, selle põhjuseks tuuakse suutmatus juhtida ametnikke. Uueks volikogu esimeheks valiti Meelis Rosenfeld (hariduselt õpetaja) ja vallavanemaks Endel Lepik (hariduselt õpetaja). Mõlemale mehele avaldati umbusaldust 9. septembril 1999.aastal ning selle põhjuseks oli sihtotstarbeliste vahenditega valesti ümberkäimine. Volikogu esimehele avaldati umbusaldust, kuid vallavanem Endel Lepik suutis vallavanema positsiooni hoida õnnelikult valimisteni ja sealt veel aasta edasigi. Volikogu juhtis valimisteni Toomas Välimäe.

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised 17.10.1999

1999. aasta valimistel on jätkuvalt tugevad valimisliidud, milles on jällegi toimunud koosseisulisi muutusi vastavalt omavaheliste suhete soojenemisele või jahenemisele. Võrreldes eelmiste valimistega on oluline erinevus selles, et seekord osalevad ka erakondlikud nimekirjad. Selles kontekstis on tugevaim Isamaaliidu nimekiri, mis lõikab

ilmselgelt kasu sellest, et erakond on tugevalt riigipoliitikas võimul. Paraku on Isamaaliidul võimalik rõõmu tunda vaid erakondade klassis võidu saavutamise üle, sest teised kaks on saavutanud nadima tulemuse – Eesti Reformierakond sai ühe koha ja Eesti Keskerakond jäi sootuks kohata.

Valimiste magusamad viljad noppisid siiski veel valimisliidud. Teistest parema tulemuse tegi valimisliit Vallakodanik (6 kohta volikogus), järgnesid valimisliidud Koduvald 5 ja Dialoog 4 kohaga.

Valimistel osales 108 kandidaati ning valimas käis 2832 inimest, mis moodustas 54,5% valimisõiguslikest kodanikest.

1999. aasta valimistel osutusid valituks järgmised kandidaadid:

Põhikoosseis

Asenduskoosseis „libavolikogu”

Erakond Isamaaliit

Ülo Peets
Enn Mänd
Urmas Taal

Aivar Raudkepp
Helle Kulbas peatas kohe¹⁰, asemele Rein Poolak
Toomas Välimäe

Eesti Reformierakond

Toomas Heinaru

Hanno Riismaa

Valimisliit Koduvald

Endel Lepik
Enn Laidvee
Anne Rentel
Martin Kaasik
Siiri Laid

Peeter Böckler
Vello Voog
Maido Liivamägi
Valter Säask
Priit Põldmäe

Valimisliit „Dialoog”

Margus Valgma
Raul Väinsar
Indrek Uuema
Madis Sarik

Veigo Gutmann
Meelis Kasemaa
Priit Baumann
Jaan Hiio

Valimisliit „Vallakodanik”

Riina Raudsik
Meelis Rosenfeld
Endel Albin

Anu Roop
Arvo Lill
Enn Kikas, Vallavalitsuse liige, asemele Maarika
Vorsmann

Peeter Nõmmik

Tarmo Klaar, Vallavalitsuse liige, asemele Raili
Kirt

Ene Loik

Richard Porman

Kaarel Tamm

Velor Viitak

---

¹⁰ Töötas ametnikuna vallas

Valimistulemus võimaldas koondada tugeva koalitsiooni vaid kahest valimisliidust. Esialgu saadigi kaubale – vallavanemana jätkas Endel Lepik, volikogu esimeheks sai Meelis Rosenfeld ja aseesimeheks Martin Kaasik. Vallavalitsuse liikmeteks esitati abivallavanem Iivi Väli, Arno Kelnik, Tarmo Klaar, Arvo Neimar, Enn Kikas ja Vallo Tonisver.

Volikogu komisjone valitakse juhtima:

- ❖ Endel Albin – revisjonikomisjon
- ❖ Enn Mänd – hariduse- ja kultuurikomisjon
- ❖ Peeter Nõmmik – keskkonnakomisjon
- ❖ Argo Rannamets – majanduskomisjon
- ❖ Riina Raudsik – sotsiaal- ja tervishoiukomisjon

Kahjuks ei leia koalitsioon võimalust normaalseks koostööks ning juba 25.jaanuaril 2000.aastal annab volikogu esimees volikogu istungil teada, et vallavanemaga pole võimalik koostööd teha. Vallavanemale tehakse ettepanek tagasiastumiseks.

Kuna vallavanem ei võta nõuannet kuulda, siis 11.veebruaril 2000 alustatakse umbusaldusmenetlusega volikogu istungil. Põhjusi on umbusalduseks kuhjaga, need kannab ette volinik Ülo Peets. 10 poolthäälega läheb umbusaldus läbi.

Paraku ei valinud kukutajad uut vallavanemat ega määranud asendajat. Selline hoolimatus andis Endel Lepikule võimaluse vigane menetlus vaidlustada ning kohus teeb otsuse, et umbusalduse jõustumine peatatakse kuni asjas lõpliku kohtulahendini jõudmiseni.

Kohtu seisukoht andis võimaluse kontrarünnakuks ja 2. märtsil 2000.aastal umbusaldatakse hoopis volikogu esimeest samuti 10 poolthäälega. Siinkohal on huvitav teada, et vahepeal oli volinik Ülo Peets oma mõtteid korrastanud ja asunud samuti oma eelmise mentori umbusaldajate hulka.

Kogu selles umbusalduste virr-varris jääb õigeaegselt vastu võtmata valla eelarve ning vastavalt seadusele astub ametisse volikogu teine koosseis, mida asub juhtima taaskord Toomas Välimäe. See juhtub 7. aprillil 2000.aastal. Samal volikogu istungil tühistatakse veel jõustumata umbusaldusavaldus vallavanema vastu.

Rae valla ajaloos sai ametisse astunud volikogu teine koosseis nimeks „**libavolikogu**”. Selle põhjuseks oli, et Meelis Rosenfeldil õnnestus läbi kohtu kadalipu tõestada, et seadust ei rikutud ning valitud volikogu õige koosseis tuleb tagasi ja ajavahemikul 6. septembrist 2001 kuni 20. oktoobrini 2002 toimuvate valimiseni juhib volikogu jälle Meelis Rosenfeld.

Kui volikogu esimehena jõuab valimiseni Rosenfeld, siis vallavanem Lepikul nii hästi ei lähe. 28. novembril 2000 avaldatakse talle õnnestunult ja korrektselt umbusaldust ning uuteks vallavanema kandidaatideks seatakse üles Meelis Rosenfeld ja Priit Põldmäe. Võidab Rosenfeld ning selle võiduga algab lühim vallavanema tööperiood Rae vallas – Rosenfeld saab olla ametis täpselt 16 päeva ega saa sisse isegi vallavanema kabinetti põhjusel, et tal pole selle võtmeid.

Juba 14. detsembril 2000 kukutatakse vallavanem 16 poolthäälega. Uueks vallavanemaks saab Arno Kelnik, kellele antakse aega töötada kuni 19. septembrini 2001, siis saab ka tema umbusaldusavalduse. Koos Kelnikuga lahkub 9 vallavalitsuse töötajat, neist 8 ametnikku, mis töötab teha vallavanemaks valitud Tarmo Klaari elu uuel ametipostil keeruliseks. Tarmo Klaar suudab siiski vallavanemana tegutseda 2002.aasta valimiseni ja nende toimumise järgselt kuni 2003.aasta novembrini.

Võib öelda, et 1999 ja 2002.aastate valimistevaheline periood oli poliitilistest nägelustest niivõrd tiine, et pole raske mõista, miks suurem osa valimistel antud lubadusi lubadusteks jäigi – polnud lihtsalt aega neid täita.

See periood oli ka valimisliit Vallakodanik hiilgeaeg, kus oli olukord, millist ilmselt kunagi enam Rae vallas ei tule, kus volikogu esimees, vallavanem, valimiskomisjoni esimees, valla äriühingu AS ELVESO juhataja, sama firma nõukogu esimees ja lisaks mitmed madalamad, kuid siiski olulised positsioonid (näiteks majanduskomisjoni esimees) olid valimisliidu käes. Enda kahjuks ja Rae valla õnneks ei osanud valimisliidu juhid seda „õnne” hoida ning sisemiste tülide käigus valimisliidu eliit lagunes.

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised 20.10.2002

Need valimised osutusid murrangulisteks selles mõttes, et esmakordselt on osalevate nimekirjade hulgas selgelt ülekaalu saavutanud erakondlikud nimekirjad. Osales 8 nimekirja, millest vaid 2 on valimisliidud. Erakondadest olid esindatud kõik arvestatavad erakonnad. 2002.aasta valimistel puudusid üksikkandidaadid.

Kokku oli kandidaate 120. Valituks osutus ikka 19, neist 10 uut, kes eelmises volikogus ei olnud. Valimistel andis oma hääle 3207 valijat, mis moodustas 57,7% kogu valijaskonnast.

20.10.2002.a. valimistel volikogu põhikoosseisu saanute nimekiri

Eesti Keskerakond - Raivo Uukkivi, Enn Mänd, Margus Valgma, Indrek Uuemaa

Eesti Reformierakond - Tarmo Klaar, Veigo Gutmann, Endel Albin, Madis Sarik

Eestimaa Rahvaliid - Jaan Hiio

Erakond Isamaaliit - Arno Kelnik

Valimisliit „Vallakodanik” - Raul Väinsar, Kaarel Tamm, Meelis Rosenfeld

Rahvaerakond Mõõdukad - Helin Kangur, Endel Lepik

Valimisliit „Koduvald” - Vello Voog, Anneli Kontson

Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica - Agu Ojasoo, Tiit Teder

Valimistulemus oli üsna kirju, kindlat võitjat ei olnud – 15 häälega edastab Eesti Reformierakonna nimekiri Eesti Keskerakonna nimekirja, mõlemad saavad esindusorganisse 4 kohta. Kuna koalitsiooni moodustamiseks on vaja vähemalt 10 häält, siis ükskõik milline kooslus sõltus paljuski nõrga tulemuse saanud seltskondadele tehtavatest pakkumistest.

Huvitav on asjaolu, et kahe erakonna (Isamaaliit ja Mõõdukad) esinumbrina sai volikokku erakondliku kuuluvuseta häälepüüdja, mis võis iseloomustada kas konkreetse erakonna aktsiate nõrkust Rae vallas või siis asjaolu, et valija polnud valinud erakonda, vaid isikut. Samas kinnitab teine variant siiski ka erakonna nõrkust. Perioodi lõpus saab nentida, et Mõõdukad (hiljem sotsiaaldemokraadid) ongi pildilt kadunud.

Valija poolt segatud kaartide alusel olid volinikud raskustes võimalike liitude moodustamisel. Tundus, et kõik variandid on nõrgad, mõne tugevama tekkimise eeldused ei ole partneritele veel vastuvõetavad. Nii tekkiski esialgu koalitsioon Eesti Reformierakond, Rahvaerakond Mõõdukad, Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica ning

mõlemad osalenud valimisliidud. Opositsiooni jäi Eesti Keskerakond, Erakond Isamaaliit ja Eestimaa Rahvaliid. Esialgne vahekord oli 13:6 koalitsiooni kasuks. Vallavanemana jätkas Tarmo Klaar ja volikogu esimeheks valiti Endel Lepik.

Volikogu töös osalesid järgmised komisjonid¹¹:

Majandus-ja eelarvekomisjon	esimees Endel Albin
Haridus-ja kultuurikomisjon	esimees Agu Ojasoo
Arengukomisjon	esimees Arno Kelnik
Sotsiaalkomisjon	esimees Madis Sarik
Keskonnakomisjon	esimees Veigo Gutmann
Revisjonikomisjon	esimees Raivo Uukkivi

Kuna koalitsioon sai kirju ja ilmselgelt ei suudetud kõikide soove rahuldada, siis algas lagunemine päris kiiresti – eemaldusid nii valimisliit Vallakodanik kui ka Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica. Aasta peale valimisi koalitsioon lagunes täielikult – vallavanem astus tagasi, volikogu esimees Lepik umbusaldati volikogu poolt. _Uuesti algasid erinevate osapoolte vahelised läbirääkimised. Koalitsioon moodustus Rahvaerakonnast Mõõdukad, erakonnast Vabariigi Eest – Res Publica, erakonnast Isamaaliit, ja kahest valimisliidust. Volikogu esimeheks valiti Priit Põldmäe ja vallavanemaks Ago Soasepp. Opositsiooni jäid Eesti Keskerakond, Eesti Reformierakond ja Eestimaa Rahvaliid – seega tekkis veelgi kirjum ja veelgi õrnem koalitsioon (10:9) ning väga tugev opositsioon.

Sellinegi olukord ei saanud kaua kesta ja kuus kuud pärast esimese koalitsiooni lagunemist lagunes teinegi koalitsioon. Siinjuures oli Rae valla poliitikale iseloomulik asjaolu, et selle nn. jõulurahu koalitsiooni kukutas üks koalitsioonipartneritest – valimisliit Vallakodanik – kes hakkas kombineerima opositsiooniga, saavutamaks koalitsioonis suurem sõnaõigus. Sellega jõuti sinnani, et nõuti oma vallavanema tagasiastumist. Sellest lõputust kombineerimisest sai vallavanemale küllalt, samuti valimisliit Vallakodanikule valimistel enim häáli toonud volikogu liikmele ning nad astusid otsustavalt oma valimisliidu juhtide tegevuse vastu ja andsid nii võimaluse uue koalitsiooni tekkimiseks.

21.04.2004.a. kirjutati alla uue koalitsiooni koostöölepe. Vastutuse valla juhtimise eest võttis selle mandaadiperioodi kolmas koalitsioon – Eesti Keskerakond (5 kohta), Eesti Reformierakond (4), Eestimaa Rahvaliid (1) ja igaks juhuks kampa võetud Eestimaa Isamaaliit (1). 28.04.2004.a. volikogu istungil astus tagasi volikogu esimees P.Põldmäe. Uueks volikogu esimeheks valiti Raivo Uukkivi, vallavanemaks jäi Ago Soasepp ja abivallavanemadena asusid tööle Enn Mänd ja Meelis Kasemaa. Lisaks vallavanemale ja abivallavanematele määrati Vallavalitsuse liikmeteks Indrek Uuemaa ja Raul Kinks. See koalitsioon oli võimul kuni uute valimisteni ehk pool mandaadiperioodi – 1,5 aastat. Kuigi koalitsioon oli tugev muutusid siiski veelkord volikogu esimehe ja vallavanema positsioone täitvate isikute nimed. Nimelt astus 05.10.2004.a. tervislikel põhjustel tagasi vallavanem Ago Soasepp. Uueks vallavanemaks valiti Raivo Uukkivi ja volikogu esimeheks Veigo Gutmann. Ago Soasepp jätkas perioodi lõpuni Indrek Uuemaa asemel Vallavalitsuse liikmena.

---

¹¹ Perioodi jooksul vahetusid komisjoni esimehed mitmeid kordi, siin loetletud valimistejärgselt paika pandud esimehed

Perioodil 20. oktoobrist 2002 kuni 16. oktoobrini 2005 oli, nagu eelnevalgi perioodil, palju poliitilist kähmlust, kuid periood tervikuna siiski samasuguseks tühikargamiseks ei kujunenud. Viimane tekkinud koalitsioon koosnes osapooltest, kes pidasid kinni valla arengu tarvis tehtud kokkulepetest ja seega oli koalitsioon parasjagu nii tugev, et pooleteise aastase võimuloleku ajal suudeti ellu viia pea kõik osapoolte lubadused.

Kuna perioodi esimest poolt iseloomustas ebastabiilsus ja võimetus koalitsioonisiseseks kokkuleppimiseks, siis ei suudetud ühtegi valimistel antud lubadust täita. 2002 ja 2005.aastate valimistevahelisel perioodil alustati valla rahvale millegi tegemisega alles 2004.aasta aprillis ja järelejäänud ajaga tehti paljuski rohkem, kui kogu eelneva perioodiga (1989-2004) kokku.

Kuni 2004. aprillini iseloomustati Rae valda kui rikast valda ja mõeldi selle all tõsiasja, et tänu heale logistilisele asukohale toimus/toimub siin kiire elamu- ja ettevõtlusehituse areng. Mitte keegi aga ei püüdnudki selle ilusa pinna alla pilku heita – mida vald ise teeb, et oma olemasolevaid kodanikke kõrgel tasemel teenindada.

Ajavahemikul aprillist 2004 kuni oktoobrini 2005 alustati (paljuski viidi ka lõpuni) selle puudujäägi likvideerimisega. Suurimaks saavutuseks võib lugeda Jüri Gümnaasiumi rekonstrueerimise projekti valmimist ja reaalse rekonstrueerimistegevusega alustamist. Siiani oldi juba vähemalt 1996.aasta valimistest peale seda erinevate rühmituste poolt lubatud, kuid valimistjärgselt, kui kogu tähelepanu nõudis võitlus positsioonide pärast, ikka unustatud. Nüüd siis tehti valmis projekt, viidi läbi edukas riigihange ehitaja leidmiseks ja alustati reaalse ehitustöödega.

Ei möödunud aga seegi kord kõik probleemideta – opositsioon ehtas oma võitluse üles just gümnaasiumi rekonstrueerimise takistamisele. Omamoodi sümbolseks võib lugeda sedagi asjaolu, et opositsioonis olevate rühmituste (valimisliidud Vallakodanik ja Koduvald) ridades oli kõige rohkem pedagooge ning suurimad avalikud vastuvõtjad olid kaks haridusalase ettevalmistusega volikogu liiget Meelis Rosenfeld ja Endel Lepik. Seega - koalitsioon võitles kooli remontimise eest ja õpetajaid koondavate liitude esindajad selle vastu.

Aastatel 2004-2005 said uue väljanägemise ja sisu ka kõik olemasolevad lasteaiad. 2005.aastal rajati valda kolm vabas õhus olevat vabaajaratatist, neist suurim on Jüris Kirikumõisa park, lisaks tehti nii Vaida kooli staadionile kui ka Tõrukese lasteaia naabrusesse korvpalliplats ja skateatraksioonid. Renoveeriti Rae Kultuurikeskuse ruumid ja alustati Lagedi keskusehoone ehitust. Keskus valmis 2006.a. mais.

Seega võib öelda, et vaatamata sellele, et kui perioodi 2002-2005.a esimesel poolel jätkus poliitiline võitlus, siis perioodi teisel poolel saavutati pidavate lepetega koalitsioon, mille koospüsümise saladuseks olid puuduvad erahuvid ning ja tänu sellele suudeti anda valla elanikele rohkem, kui kogu taasiseseisvumise ajal kokku.

Oluliseks edasiminekaks saab lugeda ka fakti, et tegutsev valla juhtkond hakkas otsustavalt likvideerima planeerimise stiihilisust. Seda tehti uue valla üldplaneeringu ettevalmistamise abil. Lisaks lõpetati arendajate tegevuse soodustamine (loe: kasumi suurendamine) läbi valla eelarve ehk läbi valla maksumaksja tasku. Arendajatele tehti selgeks, et kui nad soovivad arendada Rae vallas, siis peavad täitma ka valla poolt ettekirjutatud. Suurimaks kordaminekuks tehnilise infrastruktuuri vallas saab lugeda ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni süsteemset arendamist kiiresti arenevates piirkondades.

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised 16.10.2005

2005.aasta valimised olid sisuliselt erakondadekesksed¹², osales veel vaid üks valimisliit, lisaks olid seekord esindatud jälle ka 2 üksikkandidaati.

Võrreldes eelmiste valimistega olid erinevusteks:

- ❖ võimalik valida kodust lahkumata – interneti teel. Rae vallas kasutas seda võimalust 68 valijat
- ❖ Viimasel valimiste-eelsel kuul oli keelatud välireklaam, seega toimusid kampaaniad põhiliselt posti teel, kasutati ka interneti võimalusi – mitmel erakonnal oli oma koduleht.

Erakondade kampaaniad jäid soliidseks ja viisakaks, ärapaneva kampaaniaga esines vanast harjumusest vaid ainuke pildile jäänud valimisliit.

Nimekirjadest oli näha, et mõned inimesed on vahepealsel ajal teinud järjekordseid korrekture oma maailmavaates ning vastavalt sellele vahetanud seltskonda, kellega koos uusi väljakutseid vastu võtta. Paar kandidaati on aegade jooksul käinud läbi pea kõik võimalikud erakonnad (vt. lisas toodud tabelit kõikide kandidaatide nimedega). Erakondade populaarsust iseloomustas kindlasti ka nimekirjade pikkus.

Valimistel osales kokku 97 kandidaati ja valituteks osutunutest on 8 uut ehk juba alla poole volikogu liikmetest. Kui arvestada, et nn. uutest on 2 olnud eelmises koosseisus asendusliikmena ja 1 olnud varasemates volikogu koosseisudes (v.a. 2002), siis on päris uusi poliitikuid 2005.aastal valitud volikogu koosseisus ainult 5. Tundub, et hakkab välja kujunema mõiste „kohalik poliitik” ja valijad eelistavad oma valiku tegemisel kogenuid tegijaid uutele.

Suhteline valimisaktiivsus oli langenud – valimisõiguslikest kodanikest väljendas oma tahet 49,7%. Absoluutarvuliselt on valijaid võrreldavas koguses 2002.aasta valimistega – 3092. Suhtarv on paljuski langenud põhjusel, et kiiresti arenevasse valda on vahepealse perioodil registreerunud hulganisti uusi elanikke, kellel ilmselt pole kohalikust poliitikast ülevaadet ja seega pole nende aktiivsus ka suur.

2005.aasta valimistel volikokku saanud volinikud:

Eesti Keskerakond

Raivo Uukkivi	vallavanem
Enn Mänd	abivallavanem
Ado Sepa	ettevõtja, volikogu aseesimees
Margus Valgma	talunik
Indrek Uuemaa	Vaida kooli direktor
Raul Väinsar	talunik
Aadi Potter	ettevõtja

Eesti Reformierakond

Veigo Gutmann	ettevõtja, volikogu esimees
Tarmo Klaar	ettevõtja
Madis Sarik	ettevõtja

---

¹² Samas ei saa jätta ütle mata, et erakondlikes nimekirjades olid esindatud ka erakondliku kuuluvuseta kandidaadid.

Enn Laidvee	AS ELVESO arendusjuht
Meelis Kasemaa	abivallavanem
Krister Parbo	treener
Endel Albin	põllumajandusettevõtja

Eestimaa Rahvaliid

Jaan Hiio	vallaasutus Vaheko direktor
-----------	-----------------------------

Erakond Isamaaliit

Virgo-Jürgen Lips	arendaja
-------------------	----------

Valimisliit Vallakodanik

Meelis Rosenfeld

Erakond Res Publica

Ülo Timuska	ettevõtja
Priit Põldmäe	põllumajandusettevõtja, Limu külavanem

Enne valimisi oli kestnud poolteist aastat stabiilset aega. Valla juhtimise eest vastutajad olid täitnud antud lubadusi. Valija oli aru saanud, et seda seltskonda võib usaldada ja nende jätkamist võib toetada.

Taasiseseisvunud Eesti lühikese ajaloo kontekstis näitavad valimised, et valija hindab oma otsuse tegemisel juba tehtut. Nii saidki valimistel võrdse ja tugeva tulemuse Eesti Keskerakond ja Eesti Reformierakond¹³ – mõlemad hinnatakse 7 koha vääriliseks 19-kohalises volikogus.

Esmakordselt Rae valla ajaloos peale Eesti taasiseseisvumist tekkis olukord, kus oli võimalik moodustada tugev võimuliit kahe võrdse partneri vahel. Liit sündiski. Liidus on mitteametlikuks osaliseks ka Eestimaa Rahvaliid, kes on alates 2002.aastast olnud volikogus Eesti Keskerakonna fraktsioonipartner.

Volikogu esimeheks valiti tagasi Veigo Gutmann, vallavanemaks jätkuvalt Raivo Uukkivi. Vallavalitsuse liikmetena volitati lisaks vallavanemale valda juhtima abivallavanemad Enn Mänd ja Meelis Kasemaa ning finantsjuht Peeter Heldur Ester. Poliitilisi vallavalitsuse liikmeid ei kaasatud ja seegi näitab, et partnerid omavad üksteise suhtes usaldust.

Volikogu töös osalevad komisjonid:

Majandus- ja eelarvekomisjon	esimees Endel Albin
Haridus- ja kultuurikomisjon	esimees Indrek Uuemaa
Sotsiaal- ja tervishoiukomisjon	esimees Tatjana Lelov
Keskkonnakomisjon	esimees Veigo Gutmann
Revisjonikomisjon	esimees Priit Põldmäe

Kõige valusama tagasilöögi valimistel said sotsiaaldemokraadid, kes ei suutnud oma nimekirja kokkugi panna. Valimisliit Koduvald on muutunud Res Publicaks või pigem Res Publica kohalik osakond võeti üle valimisliit Koduvald poolt (2 kohta volikogus), Isamaaliit sai ühe koha.

¹³ Analoogia 2002.a. valimistega – mõlemad said siis võrdsed 4 kohta. Erinevuseks oli, et 2002.a. oli Eesti Reformierakonnal 15 häält rohkem, 2005.a. oli Eesti Keskerakonnal 12 häält rohkem

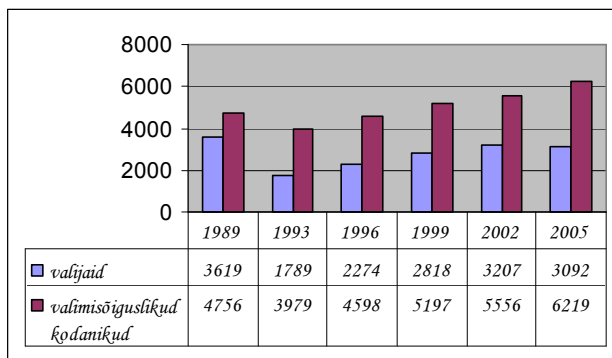
Võrreldes eelnevate aegadega sai tagasilöögi valimisliit „Vallakodanik” (1 koht), kelle aeg hakkab selgelt ümber saama. On selgelt näha, et varasematel valimistel valimisliitu toetanud pedagoogidele on saanud villand sellest, et valimisliidu poliitika on rajatud gümnaasiumi rekonstrueerimisele vastu töötamisele – nimekirjas pole ühtegi tegevpedagoogi.

Peale valimisi jäid opositsiooni Res Publica, Isamaaliit ja valimisliit Vallakodanik.

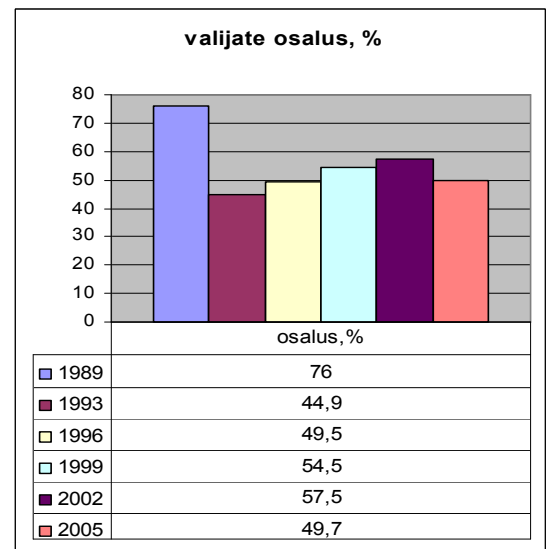
Ühtset opositsiooni ei tekkinud, sest kahe viimasena nimetatud rühmituse esindajad distantseerisid end konstruktiivse opositsiooni lähtekohtadelt ning alustasid destruktiivse tegevusega – tegevuse keskmesse tõsteti jällegi võitlus, sisule mõtlemata ja vahendeid valimata, Jüri Gümnaasiumi rekonstrueerimise vastu.

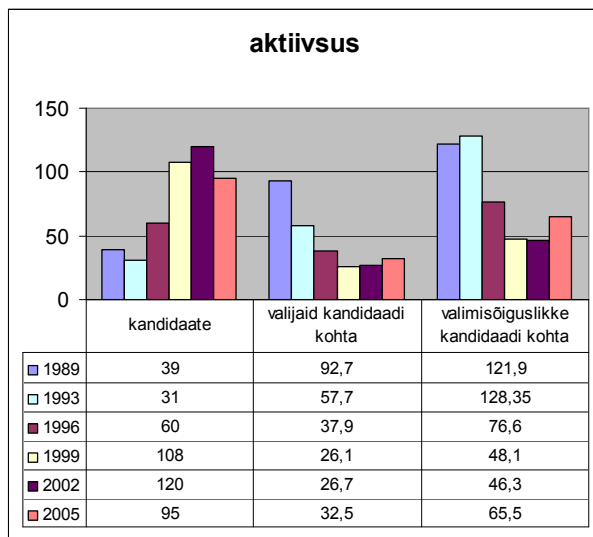
Kui valimisliit Vallakodaniku puhul on selline destruktiivsus juba välja kujunenud traditsioon, siis Isamaaliidu kohalik seltskond demonstreeris valimisliit Vallakodanik poolt juhitava intriigiga kaasaminemise läbi oma põhimõttelagedust või suutmatust ilma kellegi poolt juhtimata tegutseda. Põhjenduseks on hea vaid teada, et ajavahemikul aprillist 2004 kuni oktoobrini 2005 koalitsioonis osaledes omasid Isamaaliidu juhtfiguurid ülejäänud osapoolte seisukohtadega konsensust. Kui aga ballastina kaasaveetav Isamaaliit peale valimisi kutset koalitsiooni ei saanud, siis muutusid ka varem kehtinud põhimõtted vastassuunalisteks ja seeläbi ka olematuteks.

Jääb loota, et järgmiste kohalike valimisteni jäänud aega kasutatakse vastutuse võtnud liidu poolt mõistlikult, tõrjutakse edukalt provokatsioone ning seeläbi saavutatakse maksimaalselt parim tulemus valla elanikkonna jaoks. Samuti jääb lootus, et valija leiab endas jõudu ja tahtmist mõista vallas toimuvaid protsesse ning kujundada sellest lähtuvalt ka oma valikuid ja otsustusi.

Joonis 1. Valijate aktiivsus läbi taasiseseisvusaja

Joonis 2. Kandidaatide aktiivsus läbi taasiseseisvusaja